

صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران

معاونت سیاسی

اداره پژوهش‌های سیاسی

بررسی رخدادهای ایران پس از انقلاب اسلامی (۲۷)

سال بیست و هفتم انقلاب - ۱۳۸۴

فرآورده‌های خبری و تولیدات پژوهشی در بخش‌های زیر قابل دسترس است:

- وب سایت خبرگزاری صداوسیما (سرویس پژوهش) <http://www.iribnews.ir>

پژوهشگر: دارابی

فهرست مطالب

عنوان

صفحه

- مقدمه..... ۱
- اهم رخدادهای سال بیست و هفتم انقلاب- ۱۳۸۴..... ۲
- سیاسی و امنیتی..... ۳
- انتخابات ریاست جمهوری..... ۳
- تحولات پرونده هسته‌ای..... ۳
- حادثه تاسوکی..... ۴
- اقتصادی..... ۴
- آغاز اجرای سند چشم انداز ۱۴۰۴..... ۴
- آغاز اجرای برنامه چهارم توسعه کشور..... ۵
- ابلاغ سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی..... ۵
- افتتاح فازهای ۴ و ۵ پارس جنوبی..... ۶
- بهره‌برداری از راه‌آهن بافق - مشهد..... ۶
- ساخت اولین کشتی کانتینری اقیانوس پیمای ایران..... ۶
- بهره‌برداری از بزرگترین نیروگاه برق کشور..... ۶
- افتتاح سد دوستی در مرز ایران و ترکمنستان..... ۷
- تعطیلی خط تولید پیکان..... ۷
- عضویت ناظر ایران در سازمان تجارت جهانی..... ۷
- بازگشایی فرودگاه بین‌المللی امام خمینی(ره)..... ۸
- اجتماعی و فرهنگی..... ۸
- وقوع دو سانحه هوایی..... ۸
- درگذشت دکتر کاظم آشتیانی، موسس پژوهشکده رویان..... ۹
- جمع‌بندی..... ۹

بهمن امسال، انقلاب اسلامی ایران چهل ساله می‌شود. این انقلاب در چهار دهه گذشته با مسائل و حوادث گوناگونی مواجه شده و دستاوردهای بسیاری به همراه داشته است. برای فهم قدرت و عظمت انقلاب در حال حاضر، نه تنها شناخت زمینه‌های شکل‌گیری و ویژگی‌های منحصر به فرد آن، بلکه وقایعی که از سر گذرانده نیز ضروری است. بر این اساس بنا داریم در چهل شماره تاریخ ۴۰ ساله انقلاب را بررسی کنیم.^۱ این شماره به تحولات و مسائل ایران در سال بیست و هفتم انقلاب اختصاص دارد. پیروزی محمود احمدی نژاد در نهمین دوره انتخابات ریاست جمهوری، ارسال پرونده هسته‌ای ایران به شورای امنیت، آغاز اجرای سند چشم‌انداز ۱۴۰۴، بهره‌برداری از چندین طرح مهم اقتصادی و زیربنایی و نیز وقوع دو سانحه ناگوار هوایی از مهم‌ترین رخدادهای سال ۱۳۸۴ است.

۱. منبع اصلی برای بررسی این رخدادها، رسانه‌ها هستند.

▪ انتخابات ریاست جمهوری

نهمین دوره انتخابات ریاست جمهوری ۲۷ خرداد ۱۳۸۴ برگزار شد. در این دوره از انتخابات، هفت نامزد^۱ (آقایان احمدی‌نژاد، لاریجانی، معین، مهرعلی‌زاده، قالیباف، کروبی و هاشمی بهرمانی (رفسنجانی) به رقابت پرداختند. از مجموع ۴۶ میلیون و ۷۶۸ هزار واجد شرایط رأی‌دهی، ۲۹ میلیون و ۴۰۰ هزار نفر در انتخابات شرکت کردند^۲ که هاشمی رفسنجانی و احمدی‌نژاد بیشترین آرا را کسب نمودند و به دور دوم راه یافتند. با برگزاری دور دوم انتخابات در سوم تیر ۱۳۸۴، محمود احمدی‌نژاد با کسب ۱۷ میلیون و ۲۴۸ هزار و ۷۸۲ رأی به ریاست جمهوری رسید. جهت‌گیری عمده مواضع احمدی‌نژاد، حول محورهایی چون، عدالت، خودباوری، دین‌مداری، تحول‌گرایی، مبارزه با فساد، تمرکزگرایی، مبارزه با رفاه‌طلبی و تجمل‌گرایی مدیران، توجه به قشرهای محروم و مستضعف و حاشیه‌نشینان بود. عدالت، ما می‌توانیم، آوردن نفت به سفرهای مردم، پیش به سوی تشکیل دولت اسلامی، می‌شود و می‌توانیم، شعارهای انتخاباتی احمدی‌نژاد بود.^۳

▪ تحولات پرونده هسته‌ای

مجلس شورای اسلامی ۲۵ اردیبهشت ۱۳۸۴ قانون دستیابی به فن‌آوری صلح‌آمیز هسته‌ای را تصویب کرد. بر اساس این قانون دولت موظف شد در چارچوب معاهده ان.پی.تی و قوانین بین‌المللی در جهت برخوردار نمودن کشور از فناوری صلح‌آمیز هسته‌ای از جمله تأمین چرخه سوخت، ۲۰ هزار مگاوات برق هسته‌ای اقدام نماید. از سوی دیگر با گذشت نه ماه از توافق پاریس و در حالی که ایران کماکان اجرای تعلیق گسترده را در دستور کار خود داشت، طرف اروپایی هنوز طرحی برای حل و فصل موضوع هسته‌ای (آن‌گونه که در معاهده آمده بود) ارائه نکرده بود. بر همین اساس دهم مرداد ۱۳۸۴ ایران با ارسال نامه‌ای به آژانس از قصد خود مبنی بر از سرگیری فعالیت‌ها در اصفهان خبر داد. ۱۴ مرداد اروپا طرح پیشنهادی خود را در مورد برنامه هسته‌ای ایران ارائه کرد، اما مقامات کشور به دلیل مغایرت طرح با منافع ملی، آن را رد کردند. بدین ترتیب ۱۷ مرداد، با حضور خبرنگاران داخلی و خارجی، فرآوری اورانیوم در اصفهان از سر گرفته شد. جمهوری اسلامی ایران همچنین ۲۰ دی ماه با حضور بازرسان آژانس، تعلیق در نطنز برداشت و فعالیت‌های غنی‌سازی در خصوص تحقیق و توسعه و ساخت قطعات مورد نیاز سانتیفیوژ را دوباره آغاز کرد. نهایتاً ۱۵ بهمن ۱۳۸۴ برابر با چهارم فوریه ۲۰۰۶ شورای حکام در جلسه‌ای اضطراری، نهمین قطعنامه خود را علیه فعالیت‌های صلح‌آمیز هسته‌ای ایران تصویب و پرونده هسته‌ای ایران را به شورای امنیت ارجاع داد.^۴

۱. محسن رضایی در آخرین روزهای انتخابات انصراف داد.

۲. <https://www.mi.ir/prtal/File/ShwFile.aspx?ID=۰۱۷۴۴۷e۱-bce۴۰۴۵-۳-b۰b۹-c۷d۷۳۹f۵۸۵۴۹>

۳. زندی، همان

۴. کاظم غریب‌آبادی، برنامه هسته‌ای ایران واقعیت‌های اساسی، مرکز چاپ و انتشارات وزارت امور خارج، ۱۳۸۷، ۲۴۴-۲۵۲

▪ حادثه تاسوکی

فاجعه موسوم به تاسوکی، شامگاه ۲۵ اسفند ۱۳۸۴، در دشت تاسوکی در محور زابل - زاهدان رخ داد. عبدالملک ریگی، سرکرده گروهک تروریستی جندا... و همدستانش، گروهی از سرنشینان خودروهای عبوری را گروهان گرفت و با جداسازی زنان از مردان به تفکیک شیعه و سنی، شیعیان را در مقابل چشمان زنان و کودکان به رگبار بستند. در این عملیات تروریستی ۲۲ نفر شهید و تعداد دیگری به گروهان گرفته شدند.^۱

□ اقتصادی

در سال ۱۳۸۴، در راستای رویکردهای اقتصادی تدوین شده در برنامه چهارم توسعه، مبنی بر تعامل فعال و سازنده با اقتصاد جهانی و گسترش رقابت پذیری، تلاش شد از طریق مشارکت گسترده بخش غیردولتی، ارتقای بهره‌وری، تسهیل مقررات بازرگانی، برقراری انضباط مالی، اجرای سیاست تمرکز زدایی، به کارگیری منابع حساب ذخیره ارزی و توازن منطقه‌ای، زمینه لازم برای رشد و توسعه اقتصادی مهیا شود. تداوم رشد قیمت‌های نفت در بازارهای جهانی و ثبات آن نیز در ایجاد فضای رشد نقش عمده‌ای داشت.^۲

▪ آغاز اجرای سند چشم انداز ۱۴۰۴

اجرای سند چشم‌انداز بیست‌ساله جمهوری اسلامی ایران دو سال بعد از ابلاغ آن، آغاز شد.^۳ سند چشم انداز ۲۰ ساله پس از قانون اساسی، مهم‌ترین سند جمهوری اسلامی ایران محسوب می‌شود. کسب قدرت اول اقتصادی کشور در میان کشورهای منطقه از مهم‌ترین مباحث این سند محسوب می‌شود.

۱. پایگاه تحلیلی خبری مطالعات تروریسم هابیلیان، <http://www.habilian.ir>

۲. بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، اداره بررسی‌ها و سیاست‌های اقتصادی، خلاصه تحولات اقتصادی کشور ۱۳۸۴، انتشار: آبان ۱۳۸۵، https://www.cbi.ir/SimpleList/AnnualReview_fa.aspx

۳. متن کامل سند چشم‌انداز بیست ساله جمهوری اسلامی ایران در آفق ۱۴۰۴ هجری شمسی؛ که در تاریخ ۱۳ آبان ۱۳۸۲ توسط رهبر معظم انقلاب به سران قوای سه‌گانه ابلاغ شد:

با اتکال به قدرت لایزال الهی و در پرتو ایمان و عزم ملی و کوشش برنامه‌ریزی شده و مدبرانه‌ی جمعی و در مسیر تحقق آرمان‌ها و اصول قانون اساسی، در چشم‌انداز بیست‌ساله، ایران کشوری است توسعه یافته با جایگاه اول اقتصادی، علمی و فناوری در سطح منطقه با هویت اسلامی و انقلابی، الهام‌بخش در جهان اسلام و با تعامل سازنده و موثر در روابط بین‌الملل. جامعه‌ی ایرانی در آفق این چشم‌انداز چنین ویژگی‌هایی خواهد داشت:

توسعه یافته، متناسب با مقتضیات فرهنگی، جغرافیایی و تاریخی خود، متکی بر اصول اخلاقی و ارزش‌های اسلامی، ملی و انقلابی، با تأکید بر مردم‌سالاری دینی، عدالت اجتماعی، آزادی‌های مشروع، حفظ کرامت و حقوق انسان‌ها و بهره‌مندی از امنیت اجتماعی و قضایی.

برخوردار از دانش پیشرفته، توانا در تولید علم و فناوری، متکی بر سهم برتر منابع انسانی و سرمایه‌ی اجتماعی در تولید ملی.

امن، مستقل و مقتدر با سامان دفاعی مبتنی بر بازدارندگی همه‌جانبه و پیوستگی مردم و حکومت.

برخوردار از سلامت، رفاه، امنیت غذایی، تأمین اجتماعی، فرصت‌های برابر، توزیع مناسب درآمد، نهاد مستحکم خانواده، به دور از فقر، تبعیض و بهره‌مند از محیط زیست مطلوب.

فعال، مسئولیت‌پذیر، ایثارگر، مؤمن، رضایت‌مند، برخوردار از وجدان کاری، انضباط، روحیه‌ی تعاون و سازگاری اجتماعی، متعهد به انقلاب و نظام اسلامی و شکوفایی ایران و مفتخر به ایرانی بودن.

دست یافته به جایگاه اول اقتصادی، علمی و فناوری در سطح منطقه‌ی آسیای جنوب غربی (شامل آسیای میانه، قفقاز، خاورمیانه و کشورهای همسایه) با تأکید بر جنبش نرم‌افزاری و تولید علم، رشد پرشتاب و مستمر اقتصادی، ارتقاء نسبی سطح درآمد سرانه و رسیدن به اشتغال کامل.

الهام‌بخش، فعال و مؤثر در جهان اسلام با تحکیم الگوی مردم‌سالاری دینی، توسعه‌ی کارآمد، جامعه‌ی اخلاقی، نواندیشی و پویایی فکری و اجتماعی، تأثیرگذار بر همگرایی اسلامی و منطقه‌ای بر اساس تعالیم اسلامی و اندیشه‌های امام خمینی(ره).

دارای تعامل سازنده و مؤثر با جهان بر اساس اصول عزت، حکمت و مصلحت.

▪ آغاز اجرای برنامه چهارم توسعه کشور

مهم‌ترین ویژگی برنامه چهارم توسعه کشور، تهیه و تنظیم برنامه در چهارچوب چشم‌انداز بلندمدت کشور است. در تدوین چشم‌انداز بر اساس روندهای گذشته متغیرهای کلان، تصویری از آینده با فرض ادامه روند موجود ترسیم و با توجه به واقعیت‌های اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جامعه و امکانات و محدودیت‌ها، تصویری از آینده مطلوب ارایه شد. سیاست‌های عمده این برنامه: طرح سهام عدالت، تغییر در ساختار سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی، سهمیه‌بندی بنزین، تغییر در بودجه‌ریزی سالانه، سیاست‌های انبساطی مالی و طرح تحول اقتصادی بود.^۱

▪ ابلاغ سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی

با پایان یافتن جنگ تحمیلی، هرچند دولت اقداماتی را جهت بهبود عملکرد شرکت‌های دولتی و حضور فعال‌تر بخش خصوصی در اقتصاد ملی انجام داد، اما به دلیل اینکه بخش غیردولتی از حضور در حوزه‌های عمده‌ای از اقتصاد منع شده بود، این اقدامات در کاهش میزان و ضریب نفوذ و یا حضور دولت در اقتصاد تاثیر قابل توجهی نداشت. بر همین اساس ارائه تفسیر جدیدی از اصل (۴۴) قانون اساسی^۲ در دستور کار مجمع تشخیص مصلحت نظام قرار گرفت. در نهایت سیاست‌های کلی اصل (۴۴) قانون اساسی با استراتژی امکان حضور گسترده و فعالانه بخش غیردولتی در نظام اقتصادی کشور، اول خرداد ۱۳۸۴ در قالب (۵) بند ابلاغ شد.^۳

مقام معظم رهبری در این ابلاغیه بر لزوم همکاری دولت و مجلس برای تصویب قوانین جدید و بعضاً تغییراتی در قوانین موجود، نظارت مجمع تشخیص مصلحت نظام بر حسن اجرای این سیاست‌ها و دقت نظر در واگذاری‌ها تاکید کردند.^۴ پس از ابلاغ این سیاست‌ها، دولت تبدیل متن سیاست‌ها به لایحه قانونی را در دستور کار خود قرار داد. در نتیجه این اقدامات،

ملاحظه: در تهیه، تدوین و تصویب برنامه‌های توسعه و بودجه‌های سالیانه، این نکته مورد توجه قرار گیرد که شاخص‌های کمی کلان آن‌ها از قبیل نرخ سرمایه‌گذاری، درآمد سرانه، تولید ناخالص ملی، نرخ اشتغال و تورم، کاهش فاصله درآمد میان دهک‌های بالا و پایین جامعه، رشد فرهنگ و آموزش و پژوهش و توانایی‌های دفاعی و امنیتی، باید متناسب با سیاست‌های توسعه و اهداف و الزامات چشم‌انداز، تنظیم و تعیین گردد و این سیاست‌ها و هدف‌ها به صورت کامل مراعات شود. (پایگاه اطلاع رسانی دفتر مقام معظم رهبری، ۱۳۸۲/۸/۱۲، <http://farsi.khamenei.ir/index.html>)

۱. موسسه مطالعات و پژوهش‌های سیاسی، مقایسه و تحلیل عملکرد اقتصادی دولت‌های بعد از انقلاب، <http://revlutin.pchi.ir/shw.php?page=contents&id=۱۴۸۲۰>

۲. اصل (۴۴) قانون اساسی، "نظام اقتصادی جمهوری اسلامی ایران بر پایه سه‌بخش دولتی، تعاونی و خصوصی با برنامه‌ریزی منظم و صحیح استوار است. بخش دولتی شامل کلیه صنایع بزرگ، صنایع مادر، بازرگانی خارجی، معادن بزرگ، بانکداری، بیمه، تأمین نیرو، سدها و شبکه‌های بزرگ آب رسانی، رادیو و تلویزیون، پست و تلگراف و تلفن، هواپیمایی، کشتیرانی، راه و راه‌آهن و مانند اینهاست که به‌صورت مالکیت عمومی و در اختیار دولت است. بخش تعاونی شامل شرکت‌ها و مؤسسات تعاونی تولید و توزیع است که در شهر و روستا برطبق ضوابط اسلامی تشکیل می‌شود. بخش خصوصی شامل آن قسمت از کشاورزی، دامداری، صنعت، تجارت و خدمات می‌شود که مکمل فعالیت‌های اقتصادی دولتی و تعاونی است." ذیل این اصل تصریح شده است: "مالکیت در این سه بخش تا جایی که با اصول دیگر این فصل مطابق باشد و از محدوده قوانین اسلام خارج نشود و موجب رشد و توسعه اقتصادی کشور گردد و مایه زیان جامعه نشود، مورد حمایت قانون جمهوری اسلامی است. تفصیل ضوابط و قلمرو و شرایط هر سه بخش را قانون معین می‌کند."

۳. خلاصه بندهای ابلاغی به شرح زیر است: بند الف): سیاست‌های ملی توسعه بخش‌های غیر دولتی و جلوگیری از بزرگ شدن بخش دولتی: کاهش سالیانه حداقل (۲۰) درصد فعالیت‌های مشمول عنوانین صدر اصل (۴۴) و واگذاری مصادیق خارج از صدر اصل مزبور به دیگر بخش‌ها، تا پایان برنامه ۵ ساله چهارم توسعه. بند ب): سیاست‌های کلی بخش تعاونی: افزایش سهم بخش تعاونی به ۲۵ درصد در اقتصاد کشور تا پایان برنامه ۵ ساله پنجم توسعه. بند ج): سیاست‌های کلی توسعه بخش غیر دولتی: واگذاری (۸۰) درصد فعالیت‌ها و بنگاه‌های دولتی مشمول صدر اصل (۴۴) به بخش‌های خصوصی، شرکت‌های تعاونی سهامی عام و بنگاه‌های عمومی غیر دولتی و تبیین الزامات واگذاری. بند د): سیاست‌های کلی واگذاری: تبیین الزامات واگذاری و مصارف درآمدهای حاصل از واگذاری و اختصاص (۳۰) درصد آن به تعاونی‌های فراگیر ملی و مشارکت با بخش‌های غیر دولتی تا سقف (۴۹) درصد برای توسعه مناطق محروم و تکمیل طرح‌های نیمه تمام شرکت‌های دولتی با رعایت بند الف) این سیاست‌ها. بند ه): سیاست‌های کلی اعمال حاکمیت و پرهیز از انحصار: تنظیم و تصویب قوانین مربوطه نظارت دولت از طریق سیاست‌گذاری و اجرای قوانین به ویژه در بانک‌های غیر دولتی. (پورتال وزارت امور اقتصادی و دارایی، معاونت امور اقتصادی)

۴. ابلاغ سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی، ۱۳۸۴/۳/۱

سرانجام " قانون اصلاح موادی از قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران و اجرای سیاست‌های کلی اصل (۴۴) قانون اساسی " هشتم بهمن ۱۳۸۶ در مجلس شورای اسلامی تصویب، و ۳۱ تیر ۱۳۸۷ به دولت ابلاغ شد.^۱

▪ افتتاح فازهای ۴ و ۵ پارس جنوبی

فازهای ۴ و ۵ طرح توسعه میدان گازی پارس جنوبی، فروردین ۱۳۸۴ به بهره‌برداری رسید. قرارداد توسعه فاز ۴ و ۵ پارس جنوبی، مرداد ۱۳۷۹ به کنسرسیومی متشکل از شرکت‌های «آچیپ» (ایتالیا) و «پتروپارس» و «نیکو» (ایران) در قالب طرح‌های بیع‌مقابل و با هدف تامین بخشی از مصرف رو به رشد گاز طبیعی در بخش‌های خانگی، تجاری و صنعتی و نیروگاهی منعقد شد. سهم ساخت داخل در این فازها بیش از ۴۴ درصد از مجموع کل قرارداد بود. اجرای طرح در دو بخش احداث پالایشگاه در بندر عسلویه و احداث و نصب سکوه‌های حفاری و بهره‌برداری و خطوط لوله زیردریایی (شامل ۲۴ حلقه چاه در دو سکوی مجزا که تا عمق حدود چهار هزار متری حفاری شده و در مجموع روزانه دو میلیارد فوت مکعب گاز از آن استخراج و به پالایشگاه خشکی انتقال می‌یابد) انجام شد. با اجرای فازهای ۴ و ۵، سهم برداشت ایران از ذخایر گازی پارس جنوبی به عنوان میدان مشترک با کشور قطر، به نحو قابل ملاحظه‌ای افزایش یافت.^۲

▪ بهره‌برداری از راه آهن بافق - مشهد

راه آهن هزار کیلومتری بافق - مشهد، ۱۳ اردیبهشت ۱۳۸۴ به بهره‌برداری رسید. با راه‌اندازی این خط ریلی، مسیر حمل و نقل سرخس - بندر عباس از دو هزار و ۴۳۱ کیلومتر به هزار و ۶۱۷ کیلومتر کاهش یافت و حدود ۱۹۵ میلیارد ریال اعتبار صرفه‌جویی شد. هزینه احداث راه آهن بافق - مشهد ۴۰۰ میلیارد تومان بود.^۳

▪ ساخت اولین کشتی کانتینری اقیانوس پیمای ایران

نخستین کشتی تجاری کانتینری جمهوری اسلامی با نام ایران - اراک با ظرفیت بارگیری دو هزار و ۲۰۰ دستگاه کانتینر، در سال ۱۳۸۴ ساخته شد. با به آب اندازی این کشتی در ۲۳ اسفند ۱۳۸۴، نام جمهوری اسلامی ایران در فهرست صاحبان صنایع کشتی‌سازی جهان ثبت شد. طول این کشتی اقیانوس‌پیمای ۱۸۷ متر، عرض آن ۳۰ متر و وزن آن نه هزار تن است. هزینه تمام شده طراحی و ساخت کشتی اقیانوس‌پیمای ایران - اراک ۳۵ میلیون دلار اعلام شد در حالیکه مشابه خارجی آن ۴۵ میلیون دلار قیمت داشت.^۴

▪ بهره‌برداری از بزرگترین نیروگاه برق کشور

بزرگ‌ترین نیروگاه برق ایران با نام شهدای پاکدشت (دماوند) سال ۱۳۸۴ به بهره‌برداری رسید. این نیروگاه که در زمان افتتاح بزرگ‌ترین نیروگاه غرب آسیا بود، با قدرت اسمی دو هزار و ۸۶۸ مگاوات در زمینی به وسعت ۱۹۳ هکتار در

۱. پورتال وزارت امور اقتصادی و دارایی، معاونت امور اقتصادی، <http://ecnmic.mefa.ir/Prtal/Hme/default.aspx>

۲. ایسنا، ۱۳۸۴/۱/۲۷

۳. مهر، ۱۳۸۴/۲/۱۳

۴. واحد مرکز خبر، ۲۰ اسفند ۱۳۸۴

کیلومتر ۳۵ جاده تهران - گرمسار واقع است. نیروگاه دماوند در مجموع چهار درصد ظرفیت تولید برق کشور را داراست. مالکیت این نیروگاه در سال ۱۳۹۱ و در راستای اجرای اصل ۴۴، به شرکت تولید نیروی برق دماوند واگذار شد.^۱

▪ افتتاح سد دوستی در مرز ایران و ترکمنستان

روسای جمهور ایران و ترکمنستان ۲۳ فروردین ۱۳۸۴ سد بزرگ دوستی را در مرز دو کشور افتتاح کردند. این سد که بر روی رودخانه هریرود در شهرستان مرزی سرخس در خراسان رضوی واقع است، با همکاری ایران و ترکمنستان احداث شده است. اردکانیان، معاون وقت وزیر نیرو، حجم مفید سد دوستی را ۹۵۰ میلیون مترمکعب و حجم قابل تنظیم آن را سالانه ۸۲۰ میلیون متر مکعب عنوان کرد و اظهارداشت: «سهم هر کدام از طرفین قرارداد ۴۱۰ میلیون مترمکعب است که ۱۵۰ میلیون مترمکعب از حقایه ایران صرف تامین آب شرب شهر مشهد خواهد شد و ۲۶۰ میلیون مترمکعب باقی مانده نیز به بهبود آبرسانی به اراضی کشور سرخس و توسعه آن اختصاص خواهد یافت.^۲

▪ تعطیلی خط تولید پیکان

آخرین خودروی پیکان ۲۵ اردیبهشت ۱۳۸۴ از خط تولید گذشت. اسحاق جهانگیری، وزیر صنعت وقت در مراسمی نمادین بر لوح یادبود پیکان نوشت: «پیکان اراه‌ای بود که صنعت خودرو ایران بر دوش آن شکل گرفت و امروز به موزه می‌رود تا نشانه اعتلای صنعت خودرو ایران باشد». از زمان راه‌اندازی خط تولید پیکان تا هنگام تعطیلی آن، دو میلیون و ۲۹۵ هزار دستگاه پیکان تولید شد. راحت تعمیر، ارزان بودن تعمیر، همه‌جا تعمیر، هزینه کم و انس مردم ایران با این خودرو، هم‌چنان این خودرو را تا سال ۱۳۸۰ به عنوان پرمشتری‌ترین خودرو مطرح می‌کرد.^۳

▪ عضویت ناظر ایران در سازمان تجارت جهانی

ایران از سال ۱۹۹۵ درخواست عضویت ناظر در سازمان تجارت جهانی را ارائه کرد و ۲۶ مه ۲۰۰۵ (۵ خرداد ۱۳۸۴) به عنوان عضو ناظر^۴ در این سازمان پذیرفته شد. سازمان تجارت جهانی با تعیین دوره ده ساله نظارتی، ۳۴ قلم کالای استراتژیک به ایران معرفی کرد تا با تمرکز بر این تعداد کالا و خدمات، هنگام عضویت فعال در سازمان تجارت جهانی، تراز بازرگانی مثبت داشته باشد. محصولات کشاورزی، معدنی، نانو، فولاد، صنعت و گردشگری از جمله این کالاها و خدمات بود.^۵ قدم بعدی این بود که ایران گزارشی تحت عنوان گزارش رژیم تجاری تهیه و به این نهاد تحویل دهد. این مرحله

۱. شرکت مدیریت تولید برق دماوند، <http://www.dpgm.ir>

۲. ایسنا، ۱۳۸۴/۱/۲۰

۳. در سال ۱۳۴۵ قراردادی بین شرکت ایران خودرو و تالبوت در مورد مونتاژ و ساخت خودروی پیکان که نام انگلیسی آن هیلمن بود منعقد شد. اردیبهشت سال ۱۳۴۶ با وارد شدن قطعات از تالبوت انگلستان (که در آن روزگار زیر مجموعه شرکت کرایسلر آمریکا بود) تولید پیکان با ظرفیت ۶۰ هزار دستگاه آغاز شد. این تیراژ به تدریج به ۱۲۰ هزار دستگاه رسید. روند مونتاژ خودرو در ایران خودرو به همین ترتیب تا سال ۱۳۶۴ ادامه یافت تا اینکه خط تولید پیکان تالبوت انگلستان متوقف و در شرکت پژو فرانسه ادغام شد. از دهه ۷۰ به بعد مراکز قطعه‌سازی با داخلی‌سازی قطعات پیکان شکل گرفت و بسیاری از قطعه‌سازان از کپی‌کاری قطعات پیکان به روش مهندسی معکوس، به دانش ساخت دست یافتند. (ایسنا، ۲۵ اردیبهشت ۱۳۸۴)

۴. عضو ناظر فرصت می‌یابد ضمن حضور در جلسات و اعلام مواضع در خصوص مباحث سازمان تجارت جهانی، در خصوص الحاق کامل مذاکره نماید.

۵. عظیم فضلی پور در گفتگو با ماهنامه تجارت طلایی در مورد ضرورت عضویت ایران در WT، تیر ۱۳۹۶

حدود سه سال به تاخیر افتاد. حدود دو سال (از ۱۳۸۸ تا ۱۳۹۰) هم به خاطر مخالفت اعضای ذی‌نفوذ و به دلایل سیاسی متوقف ماند.^۱

▪ بازگشایی فرودگاه بین‌المللی امام خمینی (ره)

فرودگاه بین‌المللی امام خمینی پس از ماهها بحث و جدل، ۱۰ اردیبهشت ۱۳۸۴ بازگشایی شد.^۲ این فرودگاه که ۱۹ اردیبهشت سال قبل (۱۳۸۳) افتتاح شده بود، به دلیل ناهماهنگی مسئولان وزارت راه و ترابری و دستگاه‌های حفاظتی و امنیتی در همان روز افتتاح، بسته شد. در نهایت با اصلاح قرارداد بهره‌برداری از فرودگاه امام (ره) (که با شرکت ترکیه‌ای تاو منعقد شده بود)^۳ فرودگاه، فعالیت خود را از سر گرفت.

□ اجتماعی و فرهنگی

▪ وقوع دو سانحه هوایی

سقوط هواپیمای سی ۱۳۰ ارتش، در ۱۵ آذر ۱۳۸۴ شهادت جمعی از خبرنگاران، عکاسان روزنامه‌ها و خبرنگاری‌ها، خبرنگاران و فیلمبرداران صداوسیما و کارکنان ارتش را رقم زد. این هواپیما عازم چابهار بود که کمی بعد از پرواز دچار حادثه شد و پس از برخورد با ساختمان‌های شهرک توحید (در تهران)، همه ۹۴ سرنشین آن که ۳۹ نفر آنان از اهالی رسانه بودند، به شهادت رسیدند.^۴ ۳۴ روز بعد از این رخداد، هواپیمای دیگری در ارومیه سقوط کرد. در این حادثه، ۱۲ نفر از اعضای نیروی زمینی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی (از جمله سردار سرلشکر پاسدار احمد کاظمی) به شهادت رسیدند.

۱. وزارت بازرگانی وقت، سه ماه بعد گزارش رژیم تجاری را به دولت نهم تحویل داد، اما این دولت تا پایان دوران خود گزارش را به سازمان تجارت جهانی ارسال نکرد. همین گزارش با تغییراتی در ابتدای دولت دهم یعنی آبان سال ۱۳۸۸ به سازمان تجارت جهانی ارسال شد. اعضای سازمان سوالات مکتوب خود را اسفند ماه سال ۱۳۸۸ مشتمل بر ۶۹۷ سوال به ایران تحویل دادند. وزارت بازرگانی پاسخ این سوالات را با همکاری دستگاه‌های دولتی و نهادهای ذی‌ربط تهیه و آبان سال ۱۳۹۰ به سازمان ارائه کرد. الحاق ایران در همین مرحله متوقف مانده است. (میرهادی سیدی، مدیرکل سازمان‌های منطقه‌ای و بین‌المللی سازمان توسعه تجارت، روزنامه دنیای اقتصاد، ۱۳۹/۱۲/۲۱)

۲. این فرودگاه که ساعت ۱۱ و ۳۰ دقیقه ۱۹ اردیبهشت ۱۳۸۳ با فرود پرواز امارات - تهران به طور رسمی فعالیت خود را آغاز کرده بود، بعد از ظهر همان روز با اطلاعیه ستاد کل نیروهای مسلح تعطیل شد. در جریان آغاز کار فرودگاه امام (ره) که ناهماهنگی نیروهای انتظامی و گمرک در آن مشهود بود، خرم، وزیر راه و ترابری از کوتاهی نیروهای انتظامی اظهار تاسف کرد. وی عامل این ناهماهنگی را وجود اراده قوی در راه نیفتادن فرودگاه عنوان و اضافه کرد: «گزارش‌های غلط در رابطه با «تاو» منتشر کرده‌اند که هیچ مدرکی برای آنها وجود ندارد». چند ساعت بعد از بهره‌برداری از فرودگاه ستاد کل نیروهای مسلح اعلام کرد فرودگاه تا تامین شرایط امنیتی تعطیل خواهد بود: «در حال حاضر که در مرحله تکمیل فرودگاه بین‌المللی حضرت امام خمینی (ره) قرار گرفته‌ایم متأسفانه مسئولان دست‌اندرکار این فرودگاه بدون توجه به نکات امنیتی و حفاظتی و مصوبه شورای عالی امنیت در جهت عدم بکارگیری نیروهای خارجی در این مرکز حیاتی کشور، اقدام به این حرکت ناصواب نموده‌اند. ... تا رفع مشکل امنیتی و استقرار شرکت‌های داخلی، فرودگاه تعطیل اعلام می‌شود و پروازهای خارجی کمافی‌السابق از فرودگاه بین‌المللی مهرآباد انجام خواهد شد.» (ایسنا، ۱۹ اردیبهشت ۱۳۸۳)

۳. به گفته احمد توکلی رییس وقت مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی خواست مصرانه‌ی مجلس از دولت این بود که وقتی شرکت‌ها و فناوران ایرانی توانایی انجام پروژه‌ها را دارند، باید در اولویت اعطای پروژه‌ها باشند، این قانون این کشور است، اما برخی از دولتمردان اعطای پروژه‌های دولتی به شرکت‌های خارجی را یک موفقیت برای خود می‌دانند. (ایسنا، ۱۳۸۴/۱۰/۱۱)

۴. ۳۴ نفر از ساکنان ساختمان‌های محل سقوط نیز، جان خود را از دست دادند.

▪ درگذشت دکتر کاظم آشتیانی، موسس پژوهشگاه رویان

دکتر سعید کاظمی آشتیانی، از شخصیت‌های برجسته علمی کشور، ۱۴ دی‌ماه ۱۳۸۴ در سن ۴۴ سالگی درگذشت. توسعه تحقیقات در زمینه باروری و ناباروری، تولید، تکثیر و انجماد سلول‌های بنیادی جنینی و اجرای نخستین طرح همانندسازی حیوانات در خاورمیانه از جمله دستاوردهای دکتر سعید کاظمی آشتیانی در پژوهشگاه رویان است. مقام معظم رهبری در پیامی به مناسبت درگذشت دکتر کاظمی آشتیانی، وی را یکی از فرزندان صالح انقلاب دانستند که پیدایش و اعتلای مؤسسه رویان مدیون همت و ایمان و پشتکار اوست. دکتر آشتیانی و گروهی از پژوهشگران و همکاران ایشان در جهاد دانشگاهی علوم پزشکی ایران، هشتم خرداد سال ۱۳۷۰، پژوهشگاه رویان را به عنوان مرکز جراحی محدود با هدف ارائه خدمات درمانی به زوج‌های نابارور و پژوهش و آموزش در زمینه علوم باروری و ناباروری تاسیس کردند.^۱

□ جمع‌بندی

ایران در سال بیست و هفتم انقلاب اسلامی، شاهد تحولات مهمی بود. انتخابات ریاست جمهوری دوره نهم که به پیروزی محمود احمدی‌نژاد مقابل علی‌اکبر هاشمی‌رفسنجانی انجامید و ارسال پرونده هسته‌ای ایران به شورای امنیت سازمان ملل، مهم‌ترین رخداد‌های این سال بود که تاثیر و پیامدهای آن بر معادلات سیاسی کشور و منطقه همچنان قابل مشاهده است. وقوع حوادث ناگوار امنیتی همچون حادثه تاسوکی و بمب‌گذاری‌های سریالی در خوزستان از دیگر رخداد‌های ایران در سال ۱۳۸۴ بود. در عرصه اقتصادی هم طرح‌های اقتصادی مهمی به بهره‌برداری رسید؛ ضمن اینکه سال ۱۳۸۴ آغاز اجرای سند چشم‌انداز ۲۰ ساله کشور بود. سال مذکور همچنین به جهت وقوع دو سانحه مهم هوایی که طی آن جمعی از اهالی رسانه و نیز تعدادی از فرماندهان سپاه پاسداران انقلاب اسلامی به شهادت رسیدند، در حافظه عمومی ماندگار شده است.

---

۱. از مهم‌ترین دستاوردهای این پژوهشگاه، تولد اولین کودک حاصل از روش باروری آزمایشگاهی IVF در تهران (۱۳۷۱) تولد اولین کودک حاصل از روش میکرواینجکشن ICSI در کشور (۱۳۷۳) تولد اولین کودک حاصل از روش تشخیص ژنتیکی قبل از لانه‌گزینی جنین (PGD) در ایران (۱۳۸۳) استفاده از سلول‌های بنیادی برای ترمیم ضایعات قلبی ناشی از سکته برای نخستین بار در کشور (۱۳۸۳) استفاده از سلول‌های بنیادی برای ترمیم ضایعات قرنیه چشم برای نخستین بار در کشور (۱۳۸۴) تاسیس نخستین بانک خصوصی خون بند ناف نوزادان (۱۳۸۴) تولد نخستین حیوان شبیه‌سازی شده خاورمیانه (رویانا) (۱۳۸۵) تولد دو گوساله و سه بزغاله شبیه‌سازی شده (۱۳۸۸) تولید سلول‌های بنیادی پرتوان القایی انسانی (iPS) (۱۳۸۷) استفاده از سلول‌درمانی برای بهبود و درمان بیماران ویتیلیگو برای نخستین بار در کشور (۱۳۸۷) تاسیس نخستین بانک عمومی خون بند ناف (۱۳۸۷) تولد اولین بزغاله تراریخته حاوی ژن تولیدکننده فاکتور ۹ انعقادی خون انسان (۱۳۸۸) تولد اولین بزغاله تراریخته حاوی ژن Tissue Plasminogen Activator (tPA) انسانی (۱۳۸۹) است. (پژوهشگاه رویان، <http://www.ryaninstitute.rg/cmsfa/index.php>)